

KOMITETI SHQIPTAR I HELSINKIT ALBANIAN HELSINKI COMMITTEE

Nr. Prot 154

Tiranë, më 13 Maj 2020

Drejtuar: **Z. Ulsi Manja**
Kryetar
Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut
Kuvendi i Republikës së Shqipërisë

Lënda: ***Oponencë ligjore lidhur me ndryshimet e propozuara në Ligjin për Mbrojtjen nga Diskriminimi (LMD)***

I nderuar Zoti Manja,

Komiteti Shqiptar i Helsinkit (KShH) është njohur me projektligjin e dërguar për konsultim publik "Per disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.10221, date 04.02.2020 "Për mbrojtjen nga diskriminimi", si dhe me relacionin e tij shoqërues.

Që në krye të herës, KSHH vlerëson në tërësi nismën e ndërmarrë dhe vëren se për ndryshimet në këtë projektligj janë zhvilluar një sërë tryezash konsultative si nga Këshilli i Evropës por gjithashtu edhe nga vetë institucioni i Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi (KMD), i cili ka vendosur në lëvizje mekanizmat që mundësojnë ushtrimin e nismës ligjore për ndryshimin e këtij ligji. Një pjesë e sugjerimeve dhe komenteve të KSHH-së lidhur me nevojën e ndryshimit të këtij ligji, vërejmë me kënaqësi se janë marrë në konsideratë nga aktorët përkatës.

Megjithatë, duke patur parasysh problematikat që kanë shoqëruar në dekadën e parë zbatimin e këtij ligji, nevojat me të cilat përballen viktimat e diskriminimit dhe grupet e riskuara prej tij, si dhe nevojën për të forcuar pro-aktivizimin dhe pavarësinë e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, dëshirojmë t'ju përcjellim në vijim disa nga mendimet dhe sugjerimet tona lidhur me këtë nismë:

a. Me shtimin e nenit 3/1, projektligji synon të zgjerojë format e diskriminimit, duke mos lënë krijimin e tyre në diskrecionin e KMD-së. KShH vëren se diskriminimi është një fenomen kompleks, i cili me zhvillimin e shoqërisë dhe të njerëzimit, dimensionit ekonomik, social, etj, mund të shfaqë forma të reja, të cilat, ashtu sikurse shkaqet e diskriminimit nuk duhet të ngurtësohen në terma absolutë në dispozitat ligjore të diskriminimit. KShH mirëpret format e reja të diskriminimit që janë shtuar në nenin 3/1, që reflektojnë edhe gjetjet e evidentuara në Progres Raportin e Bashkimit Europian për Shqipërinë për vitin 2019¹, por nga ana tjetër, vlerëson se KMD-së dhe gjykatës, duhet t'i lihet në çdo rast diskrecioni për të vlerësuar forma të tjera diskriminimi, në varësi të specifikave dhe veçorive të secilit rast, duke u bazuar në konceptin e përgjithshëm dhe

¹ "Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi" nuk adreson konceptin e diskriminimit të shumëfishtë.
<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-albania-report.pdf>

KOMITETI SHQIPTAR I HELSINKIT ALBANIAN HELSINKI COMMITTEE

tiparet dalluese të “Diskriminimit”. Në këtë mënyrë, kemi mendimin se garantohet një mbrojtje më e mirë dhe efektive e viktimave të diskriminimit.

b. KShH vlerëson ndryshimet e propozuara në nenin 24, të cilat konkretizojnë disa nga kushtet për tu zgjedhur Komisioner, duke vendosur kritere minimum lidhur me dy prej këtyre kushteve. Mungesa e këtyre kritereve në të kaluarën ka ndikuar në qëndrimin subjektiv të organit të emërtesës në zgjedhjen e kreut të këtij institucioni tepër të rëndësishëm. Duke patur parasysh rëndësinë që paraqet ky pozicion, kemi mendimin se kriteri minimum i parashikuar në gërmën “c” duhet të jetë të paktën 10 vjet përvojë në fushën e të drejtave dhe lirive të njeriut. Lidhur me ndryshimin e parashikuar në nenin 28 të ligjit, për të parashikuar një shumicë të cilësuar prej 3/5 në shkarkimin e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, KShH nuk është dakord me argumentat e dhëna. Nëse rritja e shumicës së anëtarëve të Kuvendit për shkarkimin e KMD-së, diktohet nga nevoja për të forcuar pavarësinë e Komisionerit, atëherë i bie të pranojmë se shumica absolute e parashikuar në ligjin ekzistues për zgjedhjen e Komisionerit, nuk është një shumicë që garanton pavarësinë e tij. Duke ndjekur këtë linjë, një komisioner i zgjedhur me një shumicë absolute që nuk garanton pavarësi i bie që të mos mund të shkarkohet nga një legjislaturë tjetër, kur vërehet se ka shkelur ligjin, ka qenë i njëanshëm dhe nuk ka ushtruar kompetencat e parashikuara në të. Ndaj KShH sugjeron që shumica prej 3/5 të unifikohet si në zgjedhjen dhe në shkarkimin e Komisionerit pasi vetëm në këtë mënyrë mund të garantohet pavarësia e plotë funksionale e kreut të këtij institucioni. Gjithashtu, ndryshimet për shumicën, si në zgjedhje edhe në shkarkim, nuk duhet të kenë fuqi prapavepruese për Komisionerin aktual dhe ky rregullim duhet të pasqyrohet në një dispozitë tranzitore.

c. Sa i takon kompetencave të KMD-së, të parashikuara në nenin 32 të ligjit, vërehet se propozohet heqja e kompetencës që parashikon mundësinë e KMD-së për të përfaqësuar në Gjykatë ankuesin në një çështje civile (neni 32 paragraf 1 shkronja i). KShH nuk ndan të njëjtin mendim për nevojën e heqjes së kësaj kompetence dhe ashtu sikurse është vërejtur edhe në rezolutat vjetore të Kuvendit për veprimtarinë e KMD-së, ky i fundit ka treguar një nivel të dobët performance në ushtrimin e kësaj kompetence. Gjithashtu duhet evidentuar se roli i KMD-së në rastin e pjesëmarrjes në çështjet civile si palë e tretë, nuk është një rol proaktiv dhe në shumicën e proceseve gjyqësore përfaqësuesit e këtij institucioni nuk janë të pranishëm. Mendojmë se ky rol terciar që i është dhënë KMD-së në procesin gjyqësor ka ndikuar në mosdhënien e rëndësisë së duhur proceseve gjyqësore në të cilat interesat e këtij institucioni nuk çënohen në mënyrë direkte. KMD është vërtet një organ vendimmarrës, por çdo subjekt që diskriminohet ka të drejtë të drejtohet drejtpërsëdrejti gjykatës për ekonomikitet të kohëzgjatjes së procesit por edhe për faktin se, në ndryshim nga Komisioneri, Gjykata mund të akordojë dëmshpërblimin e një personi të diskriminuar. Ndryshimi i juridiksionit të KMD-së dhe atij gjyqësor sa i takon çështjeve të diskriminimit është i qartë dhe ky i fundit është i pakushtëzuar, nga ezaurimi i mjetit ligjor të ankimit tek KMD. Ndaj heqja e një kompetence të tillë të KMD-së, do të justifikonte mungesën e proaktivizimit të këtij institucioni siç është evidentuar në praktikën 10 vjeçare të tij si dhe do të përbënte regres në drejtim të garancive që ofron ligji, veçanërisht për grupet në nevojë që mund të përfaqësoheshin nga një organ i specializuar sikurse është KMD në këto 10 vite, duke kontribuar në pasurimin e jurisprudencës gjyqësore për çështjet e diskriminimit. Praktika e deritanishme, evidenton të kundërtën.

d. KShH mirëpret dhe inkurajon miratimin e ndryshimeve të propozuara në këtë projektligj, për rolin që i atribuohet OSHC-ve për paraqitjen e ankesave direkte pranë

KOMITETI SHQIPTAR I HELSINKIT ALBANIAN HELSINKI COMMITTEE

KMD-së, në mbrojtje të interesave kolektive, por edhe mundësinë e përfaqësimit të individëve apo grupeve të individëve, pa pasur nevojën e një prokure të posaçme të firmës noteriale. Ky parashikim ligjor është shumë i rëndësishëm dhe besojmë se do ti japë një hov rritjes së numrit të çështjeve tek KMD dhe mbrojtjes më të mirë të drejtave të grupeve të marginalizuara të shoqërisë tonë. Në përmbushje të qëllimit mbi bazën e të cilit është rekomanduar ky ndryshim, përkatësisht reduktimin e kostove shtesë për ankuesit të cilët në një masë të gjerë gjenden në pamundësi ekonomike, KShH vlerëson se duhet të gjejë rregullim edhe procedura e grumbullimit të provave në përputhje me mjetet e kërkimit të provës të parashikuara në K.Pr.Administrative. Duke qenë se hetimi i realizuar nga ana e KMD-së është i një natyre *quasi-gjyqësore administrative*, KShH sugjeron se duhet aplikuar procedura e përjashtimit nga taksat dhe tarifatat me qëllim marrjen e shërbimit përkatës nga eksperti profesionist i fushës, i cili ofron një produkt (akt-ekspertimi) që ka vlerën e provës procedurale. Mundësia e marrjes së ekspertëve është parashikuar në dispozitën e propozuar 7/2. KMD mund të shprehet mbi këtë përjashtim, në përfundim të procedurës hetimore, në rast se ndaj subjektit ankues është konstatuar diskriminimi konkret. Kjo procedurë rezulton të zbatohet në mënyrë direkte nga ana e sistemit gjyqësor, në respektim të nenit 11 të Ligjit nr. 111/2017 “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”.

e. Me ndryshimin e propozuar në nenin 33, pika 5 të ligjit, parashikohet si fillim i procedurës hetimore, jo më marrja e ankesës por regjistrimi i saj në institucion si ankesë, dhe sipas këtij përcaktimi fillojnë të gjitha afatet procedurale të procedurës administrative. KShH vëren se mund të ketë raste kur një ankesë depozitohet në ditë që janë ditë pushimi apo festa zyrtare, çka bën që ankesa të mos regjistrohet në të njëjtën ditë, por në ditën pasardhëse të punës. Megjithatë, ky parashikim vlen të qartësohet më tej për të mos krijuar vonesa të paarsyeshme midis ditës kur ankesa është marrë dhe momentit kur ajo regjistrohet, pasi mund të krijoheshin vonesa të paarsyeshme në procedurën administrative duke cenuar afatet ligjore.

f. Lidhur me propozimin për shtimin e pikës 7/3 tek neni 33 i LMD, kemi mendimin që për të bërë bashkimin e ankesave me të njëjtin objekt, ato duhet të drejtohen ndaj të njëjtit subjekt. I njëjti propozim vlen edhe për shtesën e propozuar në pikën 7/4, ku objekti për konstatimin e diskriminimit jo vetëm duhet të jetë i njëjtë por gjithashtu shkelja ti atribuohet të njëjtit subjekt. Në këtë rast, pra për pikën 7/4, vlen të diskutohet nëse duhet të ndërpritet apo pushohet procedura administrative, pasi KMD, në ndryshim nga gjykata është një organ i specializuar që mund të kryejë një hetim të thelluar administrativ, në zbatim të nenit 32 të LMD dhe në sajë të këtij hetimi mund të zbulojë, fakte dhe të dhëna, për të cilat gjykata nuk ka qenë në dijeni dhe që mund të çojnë në një vlerësim të kundërt.

g. Me shtimin e paragrafit 18 në nenin 33 parashikohet detyrimi i mediave kombëtare që të publikojnë vendimet e Komisionerit që kanë konstatuar diskriminimin nëpërmjet gjuhës së urrejtjes. Ky parashikim, kemi mendimin se duhet parë në raport me lirinë e shprehjes, të sanksionuar në nenin 10 të Konventës Evropiane të Drejtave të Njeriut, mbrojtjen e të dhënave personale të subjekteve të përfshira, por gjithashtu edhe në raport me faktin nëse vendimi i KMD-së ka marrë ose jo formë të prerë, pra nëse është kthyer ose jo në një titull ekzekutiv.

h. Në vijim të ndryshimeve që ka pësuar neni 33, konstatohet edhe shfuqizimi i pikës 16 që parashikon të drejtën e subjektit, ndaj të cilit merret masë ndëshkimore me gjobë, për

KOMITETI SHQIPTAR I HELSINKIT ALBANIAN HELSINKI COMMITTEE

ta ankimuar atë në gjykatë. KShH vlerëson se e drejta procedurale për ankimin në gjykatë nuk duhet t'i kufizohet subjektit në fjalë, në përputhje edhe me parashikimin në pikën 15 të njëjtit nen, ku për heqjen apo pezullimin e veprimtarisë së subjektit merret në konsideratë edhe fakti nëse sanksioni është kundërshtuar ose jo në gjykatë. Pavarësisht nga fakti se vendimi i KMD do të përbëjë titull ekzekutiv (çka është një element pozitiv i shtuar në ndryshimet e propozuara), subjekti duhet të ketë të drejtën e ankimit të tij në Gjykatën kompetente administrative.

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin e deritanishëm !

Me konsideratë,

Erida Skëndaj
Drejtoreshë Ekzekutive

